

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST

12.9.2013.

Izvršna vlast pala na državnom ispitu

Na sednici održanoj 10. septembra 2013. godine Vlade Republike Srbije donela je odluku o raspuštanju Skupštine opštine Kosovska Mitrovica, Skupštine opštine Leposavić, Skupštine opštine Zvečan i Skupštine opštine Zubin Potok. U okviru iste odluke imenovani su predsednici i privremeni organi u ovim opštinama. Postavlja se pitanje da li je ova odluka donešena na osnovu Ustava i zakona Republike Srbije ili je plod pravnog nasilja izvršne vlasti nad jedinicama lokalne samouprave?

Saopštenje se ne bavi Briselskim sporazumom niti zauzima stav povodom predstojećih lokalnih izbora organizovanih od strane kosovskih institucija već je svrha da se ukaže na potencijalno neustavno i nezakonito delovanje i čin pravnog nasilja Vlade Republike Srbije nad jedinicama lokalnih samouprava.

Nepoštovanje pravnog osnova za raspuštanje organa lokalnih samouprava

Odnosi državnih organa sa organima jedinica lokalne samouprave zasnivaju se na pravima i obavezama koji su utvrđeni Ustavom i zakonom (član 9. Zakona o lokalnoj samoupravi), a lokalna samouprava uživa pravnu zaštitu u skladu sa Ustavom i zakonom (član 10.). Na osnovu člana 192. stav 2. Ustava Republike Srbije Vlada može, pod uslovima određenim zakonom, raspustiti skupštinu opštine. Na takvu odluku Vlade organ određen statutom opštine ima pravo žalbe Ustavnom sudu (član 193. Ustava).

Zakon o lokalnoj samoupravi bliže određuje uslove pod kojim se mogu raspustiti skupštine jedinica lokalne samouprave. Naime, u članu 85. se navodi da se skupštine jedinice lokalne samouprave mogu raspustiti ako:

Pretragom Baze sudske prakse Ustavnog suda Republike Srbije može se utvrditi da do sada nije bilo nijednog slučaja tužbe po pitanju onemogućavanja vršenja nadležnosti lokalne samouprave, što nas može dovesti do dva zaključka: ili nije bilo slučajeva kršenja zakona po ovom osnovu ili se oštećeni organi do sada nisu žalili na odluku izvršne vlasti.

- 1) skupština ne zaseda duže od tri meseca;
- 2) ako ne izabere predsednika opštine i opštinsko veće u roku od mesec dana od dana konstituisanja skupštine jedinice lokalne samouprave ili od dana njihovog razrešenja, odnosno podnošenja ostavke;
- 3) ne donese statut ili budžet u roku utvrđenom zakonom.

Kako većina skupština četiri opštine na severu Kosova i Metohije zasedaju redovno, predstavnici izvršnih organa su izabrani u zakonski predviđenom roku, statuti opština su doneti u skladu sa Ustavom i zakonom, a budžet za 2012. godinu je izglasan u predviđenom roku, otuda ne postoji zakonska osnova za raspuštanje organa ovih opština pa je samim tim odluka Vlade Republike Srbije protivzakonita. Privremene mere su jedino mogle biti uvedene u Kosovskoj Mitrovici jer se skupština u ovoj opštini nije sastajala u prethodna četiri meseca.

U članu 86. određuje se da odluku o raspuštanju skupštine jedinice lokalne samouprave donosi Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za poslove lokalne samouprave, odnosno nadležnog organa teritorijalne autonomije. Na osnovu ovog člana Vlada Republike Srbije je mogla da donese odluku o raspuštanju samo na osnovu predloga Ministarstva regionalnog razvoja i lokalne samouprave. Međutim, nadležno ministarstvo nije podnelo takav predlog, a odluku je Vlada donela samostalno, pa je time takođe prekršen Zakon o lokalnoj samoupravi.

Nepoštovanje pravnog osnova za ravnomernu političku i nacionalnu zastupljenost u okviru privremenih organa

Na osnovu člana 192. Ustava Republike Srbije i člana 86. Zakona o lokalnoj samoupravi Vlada je dužna da prilikom imenovanja privremenog organa vodi računa o političkom i nacionalnom sastavu raspuštenih skupština opština.

Na čelu privremenih organa u opštinama Leposavić postavljen je predstavnik Pokreta socijalista – stranke Aleksandra Vulina, stranke koja je do sada imala jednog odbornika u sastavu raspuštene skupštine te opštine. U Kosovskoj Mitrovici na čelo privremenog veća je došao Krstimir Pantić (SNS), zamenik direktora Kancelarije za Kosovo i Metohiju, koji je zamenio Dragišu Vlaškovića takođe člana SNS. Na čelu privremenog veća u opštinama Zvečan i Zubin Potok postavljeni su predstavnici SNS i SPS, koji su zamenili predsednike opština iz redova DSS. Pored predsednika privremenih organa, među članovima takođe figuriraju samo predstavnici partija SNS, SPS i Pokreta socijalista. Kako predstavnici SNS i SPS nisu odbornici u skupštinama opština u Zvečanu i Zubinom Potoku i s obzirom na to da imenovani članovi privremenih organa ne predstavljaju ravnomernu zastupljenost svih političkih subjekata iz raspuštenih skupština, odluka Vlade predstavlja kršenje pomenutih, člana 192. Ustava Republike Srbije i člana 86. Zakona o lokalnoj samoupravi.

Legitimitet odbornika raspuštenih skupština

U medijima se može čuti da organi Republike Srbije nisu odobrili lokalne izbore na Kosovu i Metohiji koji su održani u maju prošle godine. Između ostalog o ovome je pisala Politika u tekstu «Vlada raspustila skupštine opština na severu Kosova» objavljenom 11. septembra 2013. godine. Ove informacije takođe predstavljaju netačno interpretiranje zakona Republike Srbije.

Naime, izbore za odbornike skupština jedinica lokalnih samouprava raspisuje predsednik Narodne skupštine na osnovu člana 8. Zakona o lokalnim izborima. U skladu sa ovom odredbom zakona, predsednica Narodne skupštine Republike Srbije dr. Slavica Đukić Dejanović je 13. marta prošle godine raspisala lokalne izbore u gradovima i opštinama kojima je istakao mandat, uključujući i jedinice lokalne samouprave na Kosovu i Metohiji. U opštinama Leposavić i Kosovska Mitrovica su održani vanredni izbori 2009. tj. 2010. godine i u trenutku raspisivanja lokalnih izbora 2012. godine odbornicima ovih skupština nije istekao mandat. Otuda su izbori raspisani samo u opštinama Zvečan i Zubin Potok. U skladu sa članom 10. Zakona o lokalnim izborima izbore za odbornike sprovode organi jedinica lokalne samouprave tj. izborne komisije jedinica lokalne samouprave i birački odbori. Ovaj Zakon ne predviđa ulogu izvršne vlasti u bilo kojem delu procesa organizacije lokalnih izbora.

Pod pritiskom međunarodne zajednice, Vlada Republike Srbije u svom tehničkom mandatu je odustala od organizovanja lokalnih izbora na Kosovu i Metohiji. Međutim, ovde treba još jednom naglasiti da u skladu sa važećim zakonodavstvom Vlada nema nadležnosti iz domena organizacije lokalnih izbora, otuda njena odluka da «ne organizuje» lokalne izbore na Kosovu i Metohiji predstavlja pravni nonsens i nije obavezujuća za organe jedinica lokalne samouprave. Sa druge strane, predsednica Narodne skupštine nije donela odluku o poništavanju svoje odluke o raspisivanju lokalnih izbora na teritoriji Kosova i Metohije, pa time izborne komisije jedinica lokalne samouprave nisu mogle da postupe protiv zakona i da ne organizuju izbore na svojoj teritoriji.

Poštujući odluku svojih centrala jedan deo političkih partija je bojkotovao izbore u Zvečanu i Zubinom Potoku (DS i SNS su bojkotovali izbore u obe opštine dok je SPS bojkotovao izbore samo u Zubinom Potoku, ali ne i u Zvečanu). Međutim, to nije uticalo na legitimitet izbora jer su izbori održani u skladu sa zakonom i bez većih primedbi. Takođe je bitno napomenuti da je u obe opštine izašlo preko 50% birača što daje određenu političku težinu izabranim odbornicima. U skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi konstituisane su Skupštine i izabrani su izvršni organi u obe opštine. Vlada Republike Srbije je priznala rezultate ovih izbora, što se između ostalog potvrđuje i odlukom o razrešenju organa koja je predmet ovog teksta.

Umesto zaključka: Da li je pravno nasilje opravdano političkim ciljevima izvršne vlasti?

Vlada Srbije nije postupila po Ustavu i zakonima Republike Srbije kada je donela odluku o raspuštanju organa jedinica lokalne samouprave u tri od četiri opštine na severu Kosova i Metohije. Odluka o privremenim merama mogla je biti donešena samo u slučaju Kosovske Mitrovice jer se skupština u ovoj opštini nije sastajala duže od tri meseca. Međutim, čak i u tom slučaju morala je da se ispoštuje zakonska procedura o ravnomernoj političkoj zastupljenosti članova privremenog organa. U opštini Leposavić postoji pravni osnov da se raspišu redovni izbori (bez uvođenja privremenih mera) jer odbornicima ove opštine ističu mandati krajem novembra ove godine. Uvođenje privremenih mera u opštinama Zvečan i Zubin Potok nema nikakvu pravnu osnovu.

Očigledno je da su predstavnici vlasti u pomenutim opštinama smenjeni zbog njihovih neslaganja povodom izlaska na predstojeće lokalne izbore na Kosovu. Međutim, izvršna vlast ne sme delovati protivzakonito kako bi ispunila svoje političke ciljeve, bez obzira koliko važni bili ti ciljevi. Mehanizmi za zaštitu prava lokalnih samouprava su jasno određeni Ustavom i zakonima, između ostalog i Evropskom poveljom o lokalnim samoupravama koju je Republika Srbija ratifikovala, pa time svako nezakonito kažnjavanje lokalnih samouprava od strane izvršne vlasti mora naići na osudu stručne javnosti, a pre svega gradova i opština u Srbiji, Stalne konferencije gradova i opština i predstavnika civilnog društva koji deluju u ovoj oblasti.

Važno je napomenuti da je po rezoluciji 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija organizovanje lokalnih izbora na prostoru Kosova i Metohije u nadležnosti UNMIK-a. Po proglašenju nezavisnosti Kosova, nadležni organi Republike Srbije su 2008. godine raspisali lokalne izbore na celoj svojoj teritoriji, uključujući i teritoriju Kosova i Metohije, što su bili prvi lokalni izbori organizovani po Ustavu i zakonima Republike Srbije nakon dolaska međunarodnih snaga 1999. godine. Rezultate ovih i kasnijih izbora nisu prihvatile institucije Republike Kosova. Predstavnici međunarodne zajednice na Kosovu, UNMIK, KFOR, OEBS i EULEX, zvanično nisu prihvatili rezultate lokalnih izbora, ali su redovno održavali kontakte sa izabranim predstavnicima vlasti ovih opština.